

Χρήστος Καρατζάς | MSc
Γεωπόνος - Γεωργικός Σύμβουλος
AGRENAOS - Συντονιστής CAP4YOU
(cap4you.gr)

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν
αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν
κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή
Ένωση ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες
για αυτές.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΑ ΚΑΠ

1. Το σύστημα παροχής γεωργικών συμβουλών - μια σύντομη ιστορική αναδρομή

Η γεωργική συμβουλευτική έχει τις ρίζες της στα πρώτα γεωργικά σχολεία (Γεωργική Σχολή Τίρυνθας, Τριανταφυλλίδεια Γεωργικά Σχολεία κλπ.), όπου δύο αιώνες νωρίτερα οι γεωργικοί σύμβουλοι της εποχής εκπαιδεύονταν για να καθοδηγήσουν αγρότες σε βασικές τεχνικές καλλιέργειας, φυτοπροστασίας και εκτροφής ζώων. Είναι η εποχή που οι αγρότες ακολουθούσαν καλλιεργητικές μεθόδους που λίγο διέφεραν από αυτές της αρχαιότητας ή του μεσαίωνα, ενώ το επισιτιστικό πρόβλημα παρέμενε ως μόνιμη απειλή για τον ελληνικό πληθυσμό.

Μετά την ίδρυση του Υπουργείου Γεωργίας (1910) ιδρύονται οι Γεωργικοί Σταθμοί, με αποστολή την παροχή γεωργικών εφαρ-

μογών και συμβουλών στους αγρότες. Οι σταθμοί διατηρούσαν πειραματικά αγροκτήματα, όπου δοκιμάζονταν νέες ποικιλίες και καλλιεργητικές τεχνικές και τα αποτελέσματά τους μεταφέρονταν στη συνέχεια στους παραγωγούς της περιοχής.

Τη δεκαετία του 1950, στο πλαίσιο της μεταπολεμικής αγροτικής ανασυγκρότησης, αναπτύσσεται το σύστημα των γεωργικών εφαρμογών - πρόδρομο του σημερινού Συστήματος Παροχής Γεωργικών Συμβουλών, με τη βοήθεια τεχνικής υποστήριξης από τον FAO και με χρηματοδότηση από το σχέδιο Marshall. Επικεφαλής ορίζεται η Υπηρεσία Γεωργικών Εφαρμογών στο Υπουργείο Γεωργίας, αλλά το σύστημα υλοποιείται σε επίπεδο νομού από τους νομογεωπόνους και τους γεωπόνους εφαρμογών των

Διευθύνσεων Γεωργίας των Νομαρχιών, ενώ επικουρείται από τους γεωργικούς σταθμούς και τα πειραματικά αγροκτήματα.

Για τα επόμενα 30 χρόνια το σύστημα Γεωργικών Εφαρμογών σημειώνει εκπληκτικά αποτελέσματα, αφενός με

Κατάρτιση γεωργικών συμβούλων
από εξειδικευμένο εκπαιδευτή
(αρχείο AGRENAOS).

την επίτευξη της σιτάρκειας το 1959 και αφετέρου με την προώθηση νέων δυναμικών καλλιεργειών, όπως είναι η καλλιέργεια βιομηχανικών φυτών και η επέκταση των δενδροκομικών καλλιεργειών. Πρόκειται για τη «χρυσή» εποχή των γεωπόνων-εφαρμοστών και μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από την ευρεία εφαρμογή καινοτομιών και τη ραγδαία αύξηση της παραγωγικότητας. Παράλληλα, επιταχύνεται η χρήση γεωργικών εισροών και η εισαγωγή βελτιωμένων σπόρων ενώ σημειώνεται και αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων. Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η γεωργική παραγωγή να αυξηθεί με μέσο ρυθμό 5% για 20 συνεχή έτη, με βασικό καταλύτη των αποδόσεων αυτών το ακούραστο έργο των γεωπόνων-συμβούλων, οι οποίοι "οργώνουν" την ελληνική ύπαιθρο.

Μετά την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΟΚ (1981), το σύστημα γεωργικών εφαρμογών σταδιακά προσαρμόζεται στις ευρωπαϊκές πολιτικές (Κοινή Αγροτική Πολιτική [ΚΑΠ]) και κάνει τον ανθρωποκεντρικό του χαρακτήρα, με αποτέλεσμα οι υπηρεσίες του Υπουργείου να μετεξελιχθούν σε ένα

διοικητικό μηχανισμό υποστήριξης και υλοποίησης της ΚΑΠ. Παράλληλα, εμφανίζονται ιδιωτικοί φορείς παροχής συμβουλών, κυρίως μέσω αγροτικών συνεταιρισμών και εταιρειών προμήθειας γεωργικών εφοδίων.

Στη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ το 2003 επανεμφανίζεται η παροχή συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Στο πλαίσιο του Καν. (ΕΚ) 1782/2003, τα κράτη-μέλη ήταν υποχρεωμένα να δημιουργήσουν μέχρι το 2007 ένα ολοκληρωμένο σύστημα παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις για την τήρηση των απαιτήσεων μιας σύγχρονης, υψηλής ποιότητας γεωργίας και την προσαρμογή σε μια πιο «πράσινη» ΚΑΠ. Στην Ελλάδα η πρώτη απόπειρα σύστασης ενός τέτοιου συστήματος σε εθνικό επίπεδο προέβλεπε: α) την ίδρυση ενός "Συστήματος Παροχής Γεωργικών Συμβουλών", β) τις προϋποθέσεις ένταξης στο σύστημα τόσο των φυσικών (συμβούλων) όσο και των νομικών προσώπων που θα παρείχαν τις υπηρεσίες, καθώς και των συνεργατών τους (ΤΕ γεωτεχνικών) και γ) τους φορείς πιστοποίησης, επιμόρφωσης, ελέγχου και εποπτείας του συστήματος.

Παράλληλα, το μέτρο 114 του ΠΑΑ 2007-2013 θα παρείχε την κατάλληλη χρηματοδότηση για την ενεργοποίηση του συστήματος αυτού. Για μια σειρά λόγων το μέτρο εφαρμόστηκε σε περιορισμένο βαθμό, με αποτέλεσμα το εθνικό σύστημα γεωργικών συμβουλών να παραμένει εν πολλοίς ανενεργό.

2. Οι γεωργικές συμβουλές την περίοδο 2014-2022

Ο σχεδιασμός στο προηγούμενο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης έδωσε χρήσιμη εμπειρία στην επόμενη προγραμματική περίοδο 2014-2022, με τη θεσμοθέτηση ενός οργανωμένου Συστήματος Παροχής Γεωργικών Συμβουλών σε Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του νέου συστήματος τέθηκαν σε ισχύ το 2018 (ΥΑ 163/13692) σε εκτέλεση του Καν. (ΕΕ) 1306/2013 με σκοπό πρωτίστως την εφαρμογή του μέτρου 2, αλλά και την κάλυψη άλλων περιπτώσεων που απαιτείται γεωργική συμβουλευτική. Το νέο πλαίσιο έχει ως βασικά δομικά του στοιχεία:

Α) Τη διάκριση μεταξύ των Γεωργικών Συμβούλων (ΓΣ) –που αφορά τα φυσικά πρόσωπα– και τους Φορείς Παροχής Γεωργικών Συμβουλών (ΦΠΓΣ), που είναι τα νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες στον αγροτικό χώρο. Τα πρόσωπα αυτά, μετά τη σχετική πιστοποίησή τους, είναι επιλέξιμα να παρέχουν τεχνικά εμπειριστωμένες οδηγίες σε γεωργούς, με προτεραιότητα σε νέους και νεοεισερχόμενους παραγωγούς και μέλη συλλογικών επαγγελματικών σχημάτων.

Β) Τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία πιστοποίησης των παραπάνω. Οι ΓΣ πρέπει να πιστοποιηθούν σε τουλάχιστον 1 θεματική ενότητα από οριζόμενες στα προγράμματα επιμόρφωσης του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού (ΕΛ.Γ.Ο.) «Δήμητρα» (ανάλογα με τον τίτλο σπουδών τους). Στο ίδιο πλαίσιο, οι υποψήφιοι γεωργικοί σύμβουλοι δεν πρέπει να σχετίζονται με εμπορία γεωργικών και κτηνιατρικών εφοδίων και αγροτικών προϊόντων ή με πιστοποίηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των προϊόντων τους, και γενικά οφείλουν να επιδεικνύουν αμεροληψία, αξιοπιστία και ανεξαρτησία όσον αφορά τα πεδία στα οποία παρέχουν συμβουλές. Οι ΦΠΓΣ ακολουθούν διαφορετική διαδικασία πιστοποίησης, αφού ως απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συμμετοχή ή απασχόληση σε αυτούς 3 πιστοποιημέ-

Εκπαίδευση σε νέες πρακτικές σε επιδεικτικό αγρόκτημα (αρχείο AGRENAOS).

νων ΓΣ, εκ των οποίων οι 2 πρέπει να είναι γεωπόνοι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Π Τον φορέα πιστοποίησης και επιμόρφωσης. Ο ΕΛ.ΓΟ. «Δήμητρα» ορίζεται ως αρμόδιος φορέας, ενώ για την πιστοποίηση των ΓΣ είναι απαραίτητη η επιτυχής ολοκλήρωση ενός κύκλου εκπαιδύσεων που περιλαμβάνει πληροφοριακό υλικό στα παρακάτω θεματικά πεδία γεωργικών συμβουλών:

■ Ορθολογική χρήση νερού, λιπασμάτων και ζωικών αποβλήτων.

■ Ολοκληρωμένη φυτοπροστασία.

■ Κλιματική αλλαγή - Αξιοποίηση αποβλήτων, παραπροϊόντων.

■ Ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα - Βιολογική γεωργία.

■ Εκσυγχρονισμός εκμεταλλεύσεων - Βελτίωση βιωσιμότητας / ανταγωνιστικότητας.

■ Κίνδυνοι σε γεωργία και κτηνοτροφία και διαχείρισή τους.

■ Εργασιακή ασφάλεια.

■ Σχεδιασμός της εφαρμογής Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

■ Διοίκηση και διαχείριση εκμεταλλεύσεων - Τεχνικές καλλιέργειας - Νέες τεχνολογίες.

■ Αιρεσιμότητα.

■ Οικολογικά προγράμματα.

Η τακτική επιμόρφωση των ΓΣ είναι υποχρεωτική, ώστε να εκπαιδεύονται κατάλληλα και να εξειδικεύονται σε νέες επιστημονικές γνώσεις, τεχνικές και πρακτικές, με έμφαση στην καινοτομία, για να παραμένουν επικαιροποιημένες οι συμβουλές που παρέχουν.

Δ Το μητρώο ΓΣ. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας πιστοποίησης αναρτώνται τα στοιχεία των ΓΣ και ΦΠΓΣ σε ειδικό μητρώο που δημοσιοποιείται στον διαδικτυακό τόπο του ΕΛ.ΓΟ. «Δήμητρα». Το διάστημα 2018 - 2025 ανακοινώθηκαν συνολικά 3 προσκλήσεις για νέους ΓΣ και μια συμπληρωματική για υφιστάμενους ΓΣ, ενώ μέχρι και την τελευταία επικαιροποίηση του μητρώου (τον Οκτώβριο του 2025), 3.347 ΓΣ παραμένουν ενεργοί. Στο αντίστοιχο μητρώο των ΦΠΓΣ (Ιούνιος 2024) είναι εγγεγραμμένα 97 νομικά πρόσωπα που καλύπτουν όλες τις Περιφέρειες της Ελλάδας.

3. Το Μέτρο 2 στο ΠΑΑ 2014-22

Η παραπάνω προετοιμασία είχε ως βασικό στόχο να θέσει το πλαίσιο για την προκήρυξη του μέτρου 2 της περιόδου 2014-2022, που λειτούργησε ως ο εκτελεστικός βραχίονας του Συστήματος Παροχής Γεωργικών Συμβουλών. Στο μέτρο 2 δεν υπάρχει δυνατότητα να παρέχουν υπηρεσίες οι πιστοποιημένοι ΓΣ (δηλαδή τα μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα), αλλά μόνο οι εγγεγραμμένοι στο μητρώο ΦΠΓΣ. Οι δε προϋποθέσεις συμμετοχής αυτών στο Μ2 ήταν αυστηρότερες από τη συμμετοχή τους στο μητρώο του ΕΛ.ΓΟ. «Δήμητρα» στα εξής δύο σημεία:

α) Απαραίτητη προϋπόθεση ήταν να συμμετέχουν ή να εργάζονται στον ΦΠΓΣ τουλάχιστον 3 Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης Γεωργικοί Σύμβουλοι, εκ των οποίων ο ένας να είναι ΠΕ Γεωργο-οικονομολόγος ή Οικονομολόγος.

β) Όλοι οι ΓΣ που συμμετέχουν στον φορέα πρέπει να αποδεικνύουν τουλάχιστον θμηνη προϋπηρεσία γεωργικής συμβουλευτικής.

Στην πρόσκληση που δημοσιεύτηκε το 2021 δήλωσαν συμμετοχή 83 ΦΠΓΣ με συνολικό προϋπολογισμό που ανήλθε σε 90,5 εκ. ευρώ, ποσό ικανό για να δημιουργήσει μια καλή βάση συμβουλευτικής στη χώρα μας. Στο πλαίσιο αυτό οι παραγωγοί μπορούσαν να λάβουν δωρεάν μέχρι 3 συμβουλές οι οποίες περιλαμβάνουν επιτόπιες επισκέψεις στη γεωργική εκμετάλλευση και μπορούν να συνοδευτούν και από αναλύσεις εδάφους, φύλλων ή προϊόντων. Παράλληλα οι ΦΠΓΣ εγκαθιστούσαν έναν κατάλληλο μηχανισμό επιμόρφωσης των ΓΣ τους και πληροφόρησης των παραγωγών.

Το διάστημα που διανύουμε ολοκληρώνεται το μέτρο από όλους τους ΦΠΓΣ, και τα πρώτα στοιχεία για την εφαρμογή του αποτυπώνονται στον επισυναπτόμενο πίνακα.

Είναι ακόμη νωρίς για έναν απολογισμό του μέτρου στην πρώτη του ενεργοποίηση στη χώρα μας. Θα έπρεπε ιδανικά η αξιολόγηση της ποιότητας των υπηρεσιών να γίνει από τους ίδιους τους αποδέκτες των συμβουλών, μια δυνατότητα που, παρότι προβλέπεται στο σύστημα παροχής των γεωργικών συμβουλών, δεν εφαρμόστηκε.

Μια αρχική κριτική στην εφαρμογή του μέτρου στηρίχθηκε στον αποκλεισμό προμηθευτών αγροτικών εφοδίων και αγροτικών συνεταιρισμών από τη συμμετοχή τους στην παρέμβαση. Η κριτική αυτή όμως δεν έχει βάση, εφόσον η αμεροληψία που ορίζεται από το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο στοχεύει στην παροχή μιας γεωργικής συμβουλής που δεν μεροληπτεί υπέρ συγκεκριμένων εφοδίων και προϊόντων και δεν παρέχεται από φορείς για τα δικά τους μέλη. Το ίδιο πλαίσιο μη επιλέξιμων δραστηριοτήτων άλλωστε ισχύει και στα υπόλοιπα κράτη, όπου εφαρμόζεται το Μ2.

4. Η νέα παρέμβαση Π3-78.2 του ΠΑΑ 2023-27 για τις συμβουλευτικές υπηρεσίες

Στο Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ 2023-27 προβλέπεται η συνέχεια του προηγούμενου μέτρου μέσω της παρέμβασης Π3-78.2, με συνολικό προϋπολογισμό 63 εκ. ευρώ. Παρότι είναι η πλέον εμβληματική, δεν είναι η μοναδική που προβλέπει την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών. Η συμμετοχή του γεωργικού συμβούλου είναι επιθυμητή ή και απαιτούμενη και σε μια σειρά άλλων παρεμβάσεων, που είναι οι εξής:

1. Π1-31.6: Ενίσχυση παραγωγών για την εφαρμογή φιλικών για το περιβάλλον πρακτικών διαχείρισης με την υπογραφή του

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΠΓΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ Μ2	82
ΑΡΙΘΜΟΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ	71.927
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	117.537
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΓΣ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΦΠΓΣ	673

Σχεδίου Περιβαλλοντικής Διαχείρισης από σύμβουλο.

2. Π1-31.7: Περιβαλλοντική διαχείριση κτηνοτροφικών συστημάτων με την κατάρτιση του σιτηρεσίου από σύμβουλο.

3. Π1-32.3: Στήριξη συνδεδεμένου εισοδήματος για τη ζωική παραγωγή με την υποχρέωση των δικαιούχων να συμμετέχουν σε πρόγραμμα παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης.

4. Συμβουλευτικές υπηρεσίες σε επιχειρησιακά προγράμματα οπωροκηπευτικών, ελαιόλαδου και μελιού.

5. Π3-70-3.1: Καλή μεταχείριση (ευζωία) των παραγωγικών ζώων, όπου για την κατάρτιση των παραγωγών απαιτείται τεχνικός σύμβουλος ευζωίας.

6. Π3-70-3.2: Μείωση της χρήσης αντιβιοτικών στην αιγοπροβατοτροφία, με τεχνικό σύμβουλο υγείας να αναλαμβάνει τη σύνταξη του σχεδίου δράσης.

7. Π3-70-5.1 - Μείωση αποτυπώματος άνθρακα σε αρόσιμες καλλιέργειες όπου η εγκυρότητα / ορθότητα της μείωσης αποτυπώματος άνθρακα πιστοποιείται από γεωργικό σύμβουλο.

8. Π3-75.1: Εγκατάσταση γεωργών νεαρής ηλικίας, με την υποχρέωση ο γεωργός νεα-

ρής ηλικίας να λαμβάνει συμβουλές από πιστοποιημένο πάροχο γεωργικών συμβουλών.

9. Π3-77-3.1: Ανάπτυξη συνεργασιών μέσω Επιχειρησιακών Ομάδων (ΕΟ) της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας με βαθμολόγηση για συμμετοχή πιστοποιημένων γεωργικών συμβούλων.

Ήδη από τον Ιούνιο του 2025 είναι σε εφαρμογή το νέο πλαίσιο Γεωργικών Συμβουλευτικών Υπηρεσιών (ΥΑ 139732 της 6ης Ιουνίου 2025), που αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου Συστήματος Παροχής Συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Ο νέος τίτλος ενσωματώνει την παροχή συμβουλευτικής σε παραγωγούς και δασοκόμους και την εφαρμογή γνώσεων που προκύπτουν από έργα έρευνας και καινοτομίας, εξυπηρετώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον οριζόντιο στόχο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), που είναι ο εκσυγχρονισμός της γεωργίας μέσω της προώθησης της γνώσης, της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης.

Επιπλέον, επιβεβαιώνει το ειδικό βάρος και την ανερχόμενη αξία της γεωργικής συμβουλευτικής στην υφιστάμενη ΚΑΠ. Είναι πλέον σαφές ότι η προώθηση της γνώσης και της καινοτομίας δεν είναι εύκολο να γίνει, τουλάχιστον σε ευρεία κλίμακα, χωρίς τη διαμεσολάβηση των γεωργικών συμβούλων. Οι γεωργικοί σύμβουλοι είναι οι συνεκτικοί ενδιάμεσοι κρίκοι και οι απαραίτητοι καταλύτες για τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας σε τέτοιο βαθμό, ώστε να αποτελούν πλέον πυλώνες στο σύστημα γεωργικής γνώσης και καινοτομίας (γνωστότερο ως AKIS). Η θέση τους ανάμεσα στην έρευνα και στην παραγωγή, με δεξιότητες ώστε να κατανοούν αλλά κυρίως να μπορούν να επικοινωνούν και με τους δύο –τόσο διαφορετικούς– χώρους τους, αποτελεί το ιδανικό μέσο για τη μεταφορά της γνώσης και της καινοτομίας.

Τα αντικείμενα των γεωργικών συμβουλών που προβλέπονται στη νέα παρέμβαση είναι:

1. Φυσικοί πόροι
2. Εφαρμογή της ενισχυμένης αιρεσιμότητας
3. Διατήρηση βιοποικιλότητας, τοπίου και εγχώριων γενετικών πόρων
4. Σύγχρονες τεχνολογικές και επιστημονικές πληροφορίες
5. Κυκλική Βιοοικονομία
6. Λήψη αποφάσεων, συμβουλευτική υποστήριξη προς τους νέους επιχειρηματίες
7. Ευζωία των ζώων και ορθή χρήση κτηνιατρικών φαρμάκων
8. Ορθολογική χρήση φυτοπροστατευτικών
9. Κοινωνική αιρεσιμότητα, εργατική νομοθεσία
10. Ψηφιακές υπηρεσίες
11. Ανθεκτικά, αποδοτικά, διαφανή και αειφόρα αγροδιατροφικά συστήματα (μεταποίηση) με τη χρήση νέων τεχνολογιών
12. Καινοτομία που σχετίζεται με τη συμβουλευτική και τη στήριξη των Επιχειρησιακών Ομάδων

Ατομική συμβουλευτική με λήψη δείγματος εδάφους από γεωργικό σύμβουλο στην Τριφυλία (αρχείο AGRENAOS).

Ειδικά για το τελευταίο αντικείμενο, οι γεωργικοί σύμβουλοι αναβαθμίζονται με την ιδιότητα του Διαμεσολαβητή (Διευκολυντή) Καινοτομίας, ώστε να παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης καινοτομιών (innovation support services), να συστήνουν και να συμμετέχουν σε Επιχειρησιακές Ομάδες και να μοιράζονται τα αποτελέσματα που παράγονται από αυτές με τους παραγωγούς που υποστηρίζουν.

Η παραπάνω αναδρομή που φτάνει μέχρι και την προσεχή παρέμβαση δείχνει ότι ο ρόλος της συμβουλευτικής και των γεωργικών συμβούλων έχει αναβαθμιστεί στις δύο τελευταίες προγραμματικές περιόδους, και αναμένεται να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο στην επόμενη περίοδο 2028 - 2035. Είναι σημαντικό, ειδικά για τους νέους γεωτεχνικούς να αξιοποιήσουν αυτή την επαγγελματική δυνατότητα, αλλά και για τους γεωργούς να επωφεληθούν από δωρεάν τεχνική υποστήριξη τα επόμενα χρόνια.